

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 24-04-2020 r.

Adam Bodnar

VII.561.4.2020.PKR

Pani
Anna Schmidt-Rodziewicz
Pełnomocnik Rządu
ds. Równego Traktowania
Kancelaria Prezesa
Rady Ministrów

ePUAP

Szanowna Pani Pełnomocnik,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Skarżąca, wskazując na **brak w aktualnie obowiązujących przepisach prawa uregulowań dotyczących zwolnienia osób niepełnosprawnych z opłaty wstępnej za egzaminy na aplikacje prawnicze.**

Analiza przepisów prawa w tym zakresie, wskazuje, że aplikanci mogą ubiegać się o zwolnienie z całości lub części opłaty za aplikację (art. 76b ust. 4 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. *Prawo o adwokaturze*, Dz. U. 2019 poz. 1513 ze zm.; art. 32¹ ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, Dz. U. z 2020 r. poz. 75 ze zm.; art. 72a § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. *Prawo o notariacie*, Dz. U. z 2019 r. poz. 540 ze zm.), jednakże kandydaci ubiegający się o przyjęcie na aplikację takiej możliwości nie posiadają.

W roku 2019 opłaty za egzaminy wstępne na aplikacje kształtowały się na poziomie kwoty 1.125 zł¹. Ich wysokość jest ustalana na podstawie rozporządzeń wydanych przez Ministra Sprawiedliwości², w § 1 tych rozporządzeń wskazano, że opłata za egzamin

¹ Ogłoszenie o egzaminie wstępnym na aplikację radcowską w 2019 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ogloszenie-o-egzaminie-wstepnym-na-aplikacje-radcowska-w-2019-r>;
Ogłoszenie o egzaminie wstępnym na aplikację notarialną w 2019 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ogloszenie-o-egzaminie-wstepnym-na-aplikacje-notarialna-w-2019-r>;
Ogłoszenie o egzaminie wstępnym na aplikację adwokacką w 2019 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ogloszenie-o-egzaminie-wstepnym-na-aplikacje-adwokacka-w-2019-r>; data ostatniego dostępu 22.04.2020 r.

² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 września 2009 r. w sprawie wysokości opłaty za egzamin wstępny na aplikację notarialną, Dz. U. z 2009 r, nr 149 poz. 1208; rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 września

wstępny na aplikację adwokacką/radcowską/notarialną jest równa 50 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), obowiązującego w roku przeprowadzenia egzaminu.

Na przełomie ostatnich lat minimalne wynagrodzenie za pracę kształtowało się na poziomie: 1750 zł (2015r.), 1850 zł (2016 r.), 2000 zł (2017 r.), 2100 zł (2018 r.), 2250 zł (2019 r.)³. W najbliższych latach – zgodnie z zapowiedziami rządowymi – minimalne wynagrodzenie za pracę ma jeszcze wzrosnąć do kwoty 4000 zł.

Wskazać trzeba, że ukształtowanie opłat na tym poziomie stanowi istotną barierę dla osób z niepełnosprawnością, a także dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Podstawowe koszty egzystencji w Polsce są wysokie, jeżeli powiększymy je o koszty rehabilitacji, leków czy specjalistycznego sprzętu, którego często potrzebują osoby z niepełnosprawnościami, otrzymamy kwotę przekraczającą możliwości zarobkowe przeciętnej osoby. Przy braku możliwości wsparcia finansowego od osób trzecich, kwota za egzamin wstępny może być kwotą nieosiągalną i niepozwalającą zrealizować celu w postaci podjęcia dalszego kształcenia.

W ostatnim czasie Rzecznik Praw Obywatelskich występował do Ministra Sprawiedliwości wskazując na problem ukształtowania opłaty za egzamin wstępny dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na aplikację sędziowską i prokuratorską do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury⁴. Postulaty tam zawarte nie spotkały się jednak z akceptacją Pana Ministra.

Należy również zauważyć, iż sądy administracyjne nie dopuściły możliwości badania skarg na pozostawienie bez rozpoznania przez właściwe organy samorządowe wniosków o zwolnienie z opłaty za egzamin wstępny na aplikacje prawnicze (por. postanowienie NSA z dnia 24 kwietnia 2018 r., sygn. II GSK 717/18, wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 maja 2017 r., sygn. VI SA/Wa 2061/16).

2009 r. w sprawie wysokości opłaty za egzamin wstępny na aplikację radcowską, Dz.U z 2009 r., nr 149 poz. 1207; rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 września 2009 r. w sprawie wysokości opłaty za egzamin wstępny na aplikację adwokacką, Dz.U z 2009 r., nr 149 poz. 1206.

³ Minimalne wynagrodzenie za pracę od 2003 r., <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki/wskazniki/minimalne-wynagrodzenie-za-prace-od-2003-r>

⁴ Wystąpienie RPO do Ministra Sprawiedliwości z dnia 14.02.2020 r., <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rpo-oplaty-za-egzamin-do-kSSIP-niekonstytucyjne>.

Rzecznik Praw Obywatelskich, obok Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, stoi na straży realizacji zasady równego traktowania, monitorując i wspierając równe traktowanie wszystkich osób. W ocenie Rzecznika, sytuacja w której osoby znajdujące się w szczególnie ciężkiej sytuacji, a z taką często mierzą się osoby z niepełnosprawnością, nie mają możliwości złożenia wniosku o zwolnienie z opłaty za egzamin wstępny na aplikację, stanowi barierę, która w sposób znaczny utrudnia im podjęcie dalszego kształcenia i rozwoju.

Z uwagi na powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r., poz. 627), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji czy otrzymywała Pani podobne skargi oraz czy podejmowała Pani inicjatywy w tym zakresie. Zwracam się także z prośbą o współdziałanie, celem opracowania kompleksowego rozwiązania przedstawionego przeze mnie problemu.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

ePUAP